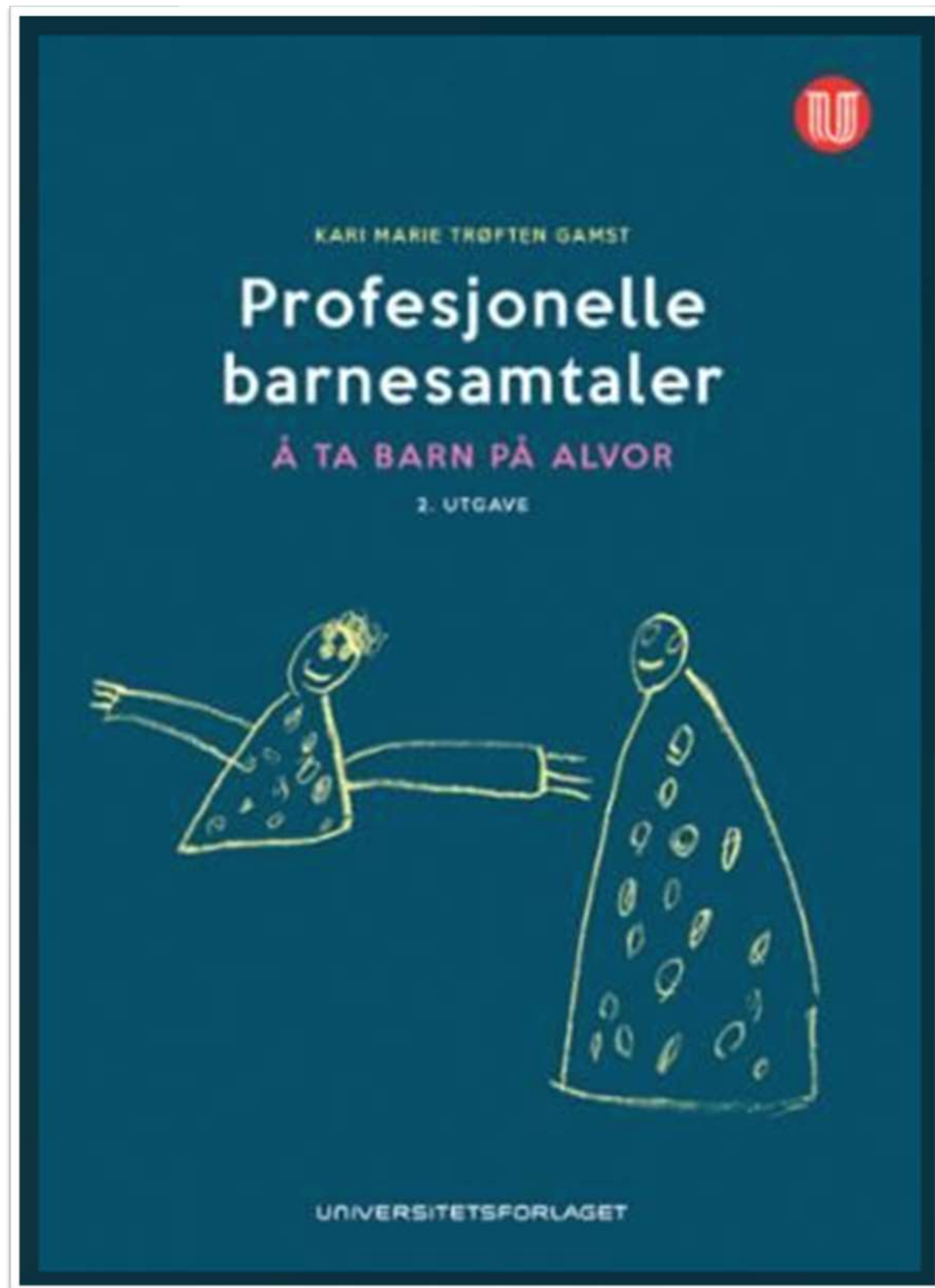

De viktige samtalene

-samtaler med barn når vi er bekymret.

Ole-Morten G. Mouridsen

Case: Ballbingen

Det er en varm vårdag i mai. Som ansatt står du tilfeldigvis nær to gutter som småprater mens de henger i ballbingen. En av guttene sier:

- «I går kveld kranglet mamma og pappa. De kranglet så mye at mamma slo pappa så hardt at han begynte å blø fra nesen»

→ Hva gjør/sier du?

Agenda

Kan vi stole på barn?

Hvordan spørre?

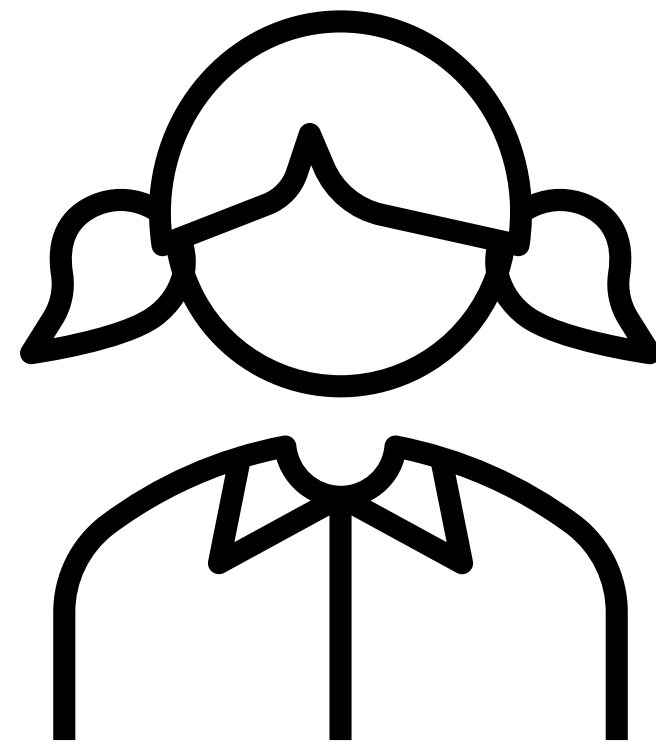
Hjelpemidler og praktiske forhold

Hvorfor forteller ikke barn om sine erfaringer?

Ansattes barrierer

Kan vi stole på barn?

Kan vi stole på barn?

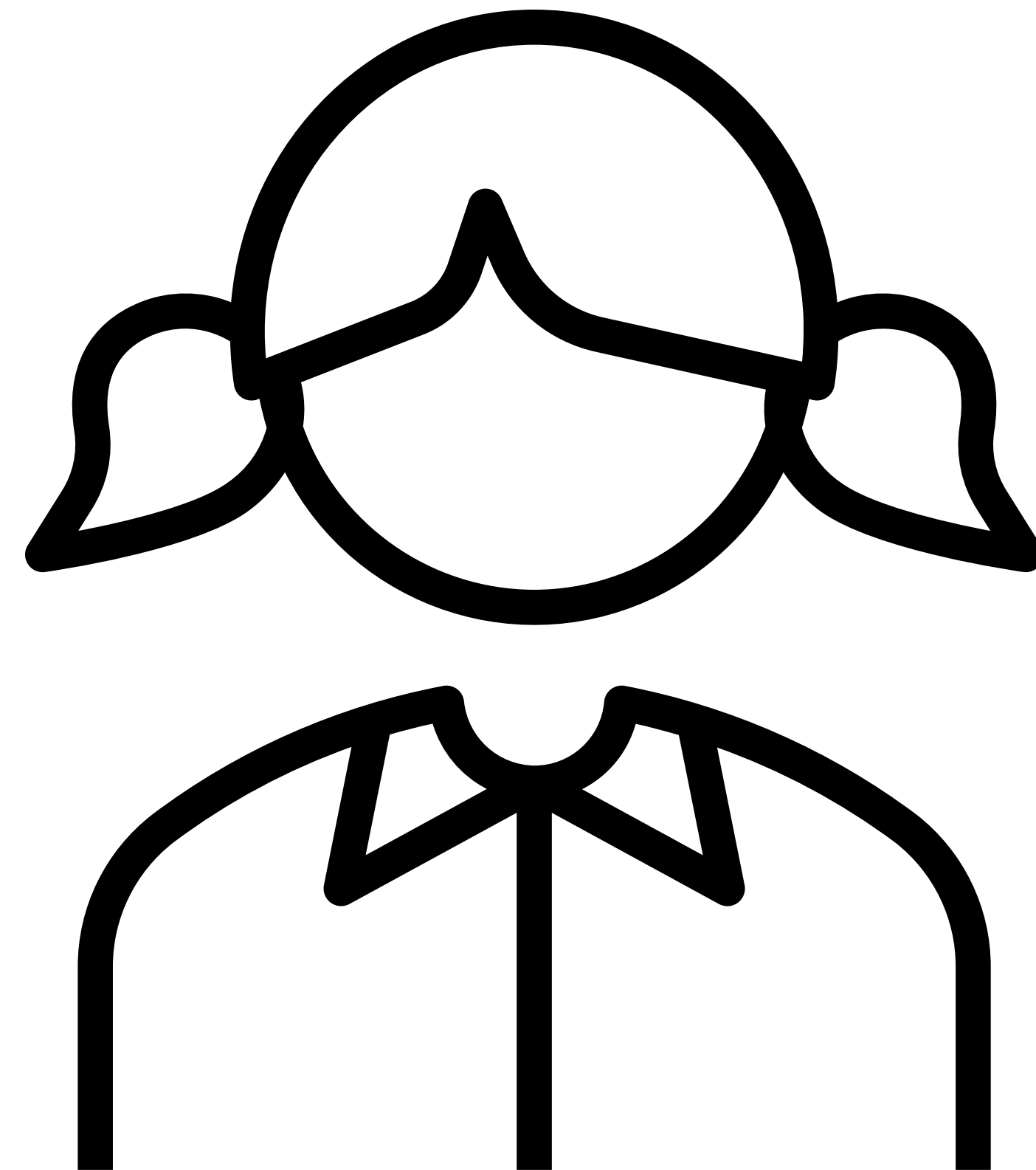
Historisk har barn blitt undervurdert

Utviklings- og vitnepsykologi: Barn*
kan være like kompetente som
voksne

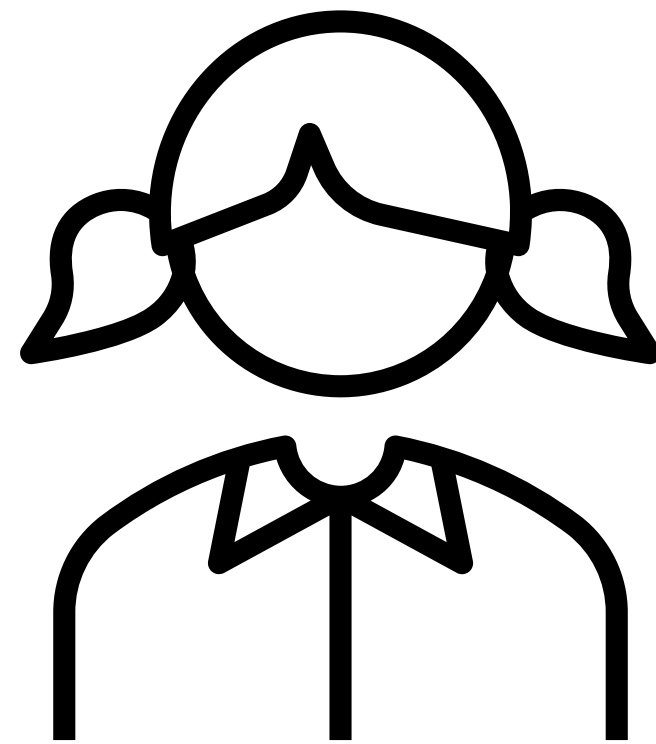
Riktignok kan barn

- fortelle kortfattet
- glemme og forveksle detaljer
- være påvirkelige

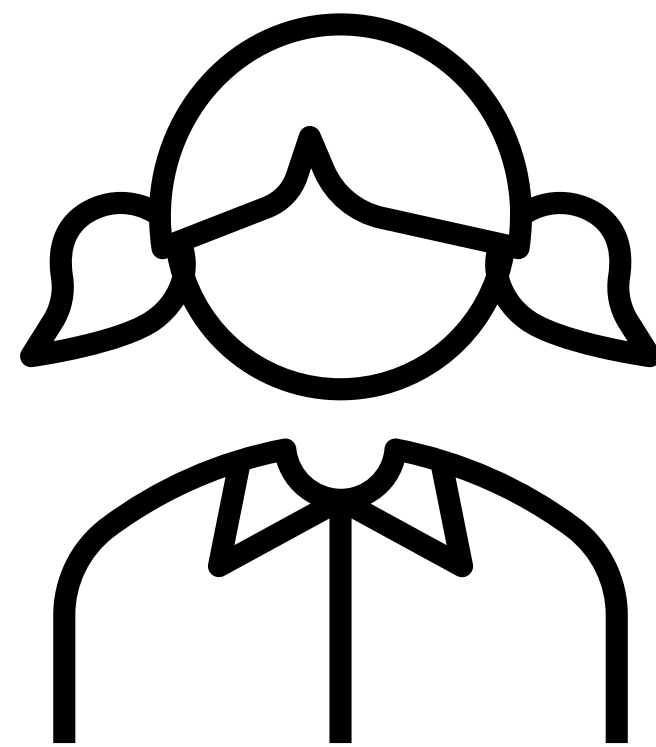
Underrapportering mer vanlig enn
oppdiktning av falske historier

Kan vi stole på barn?

Kan vi stole på voksne?

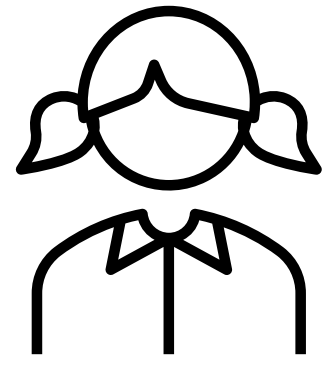

«Barn i talefør alder er den nærmeste kilden til informasjon om deres egne liv»

Hvordan spørre?

Hva et barn forteller

Måten voksne
formulerer seg på

Dialogiske
prinsipp

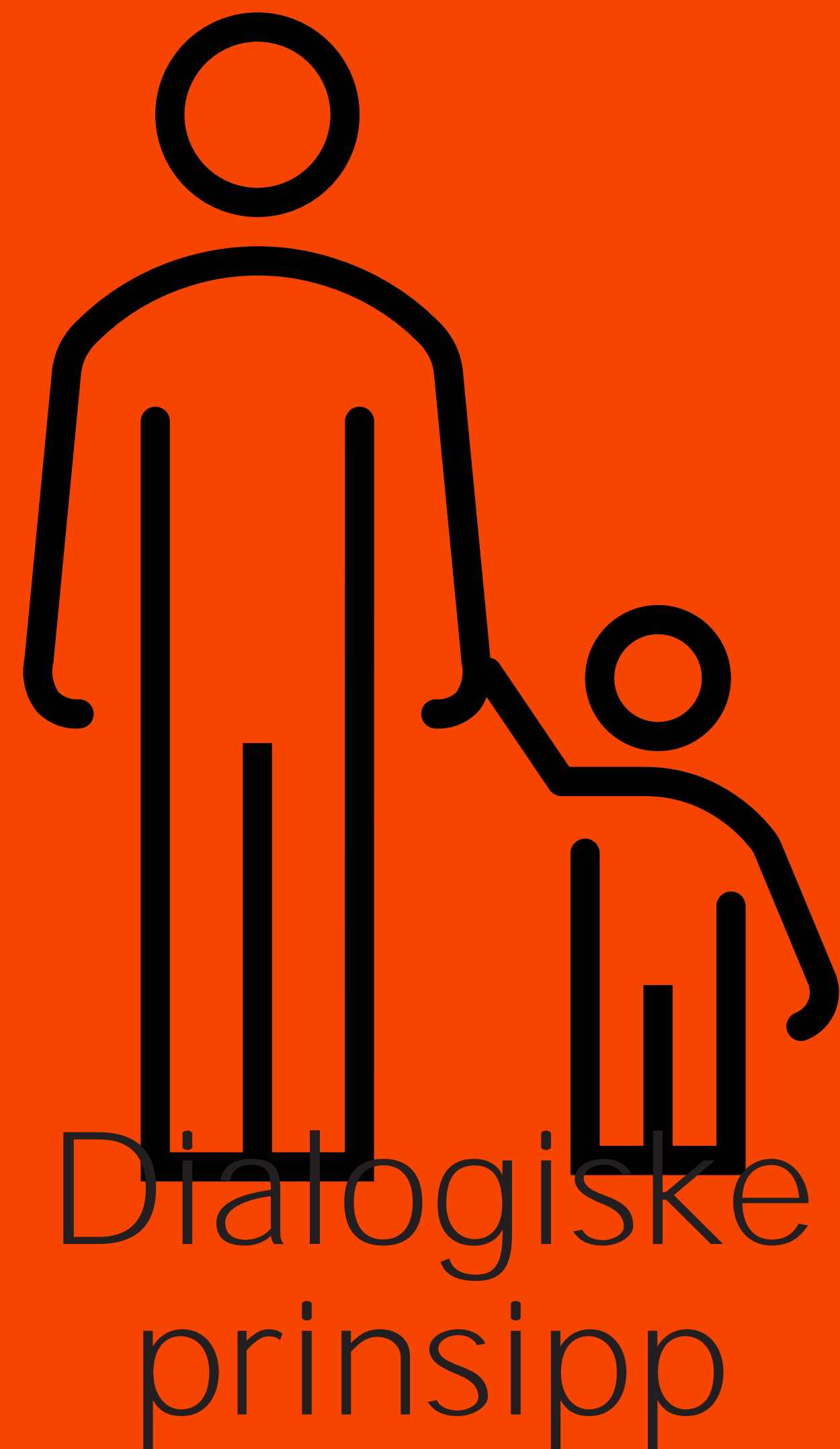
Samtale i den
situasjonen
bekymringen oppstår⁽¹⁾

«Hvis et barn begynner å
fortelle, husk at du
er utvalgt»⁽²⁾

(1) Nordanger & Braarud, 2017, s. 50

(2) Sanner, 2020, s. 148

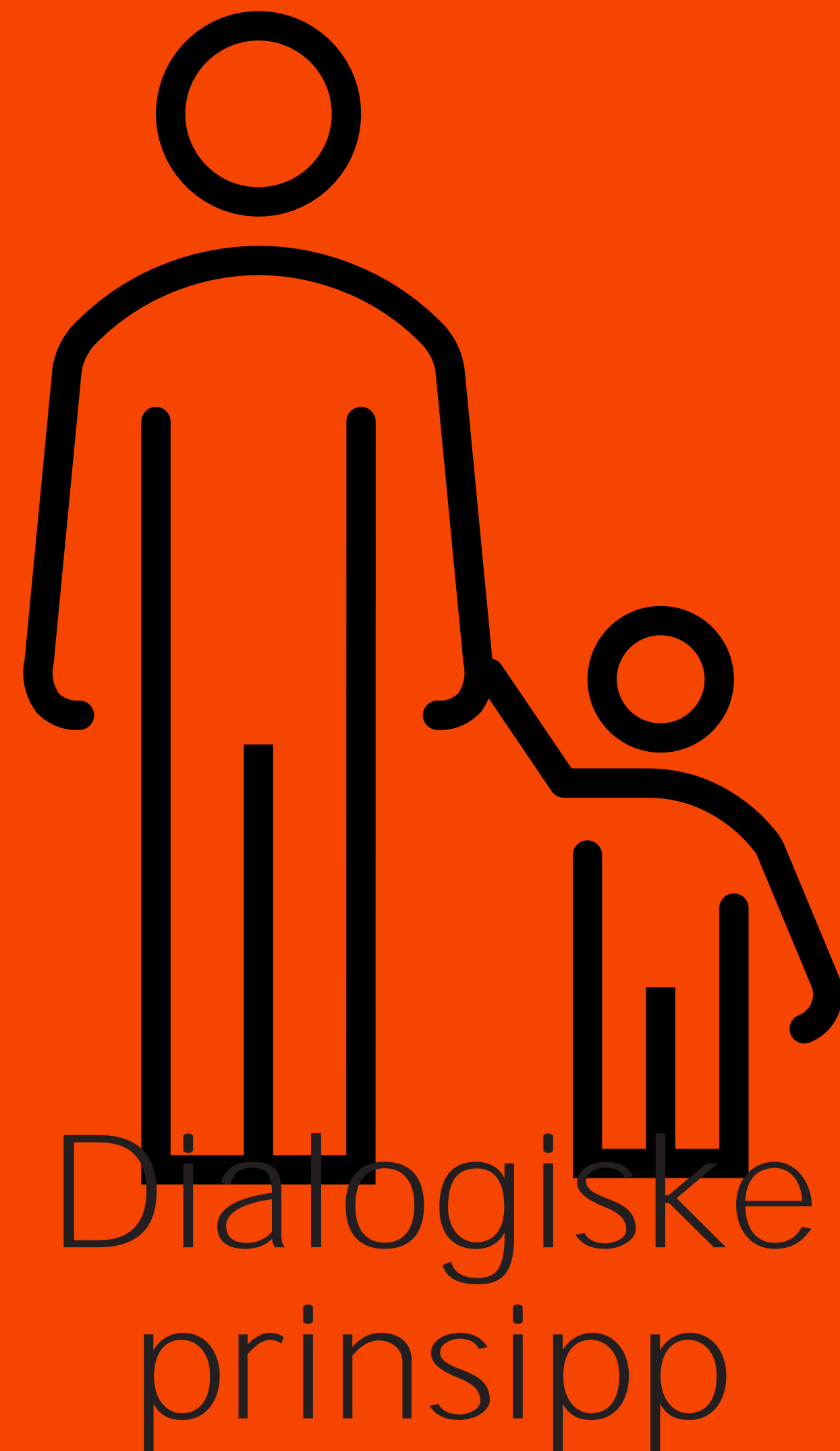
Fri fortelling⁽¹⁾

Barnet som med-ekspert

Vi skal lede, men ikke
dominere samtalen

(1) Gamst, 2017, s. 149; Langballe et al., 2010, s. 35

Åpne ikke-ledende
spørsmål⁽¹⁾
Fortell / Si mer om det

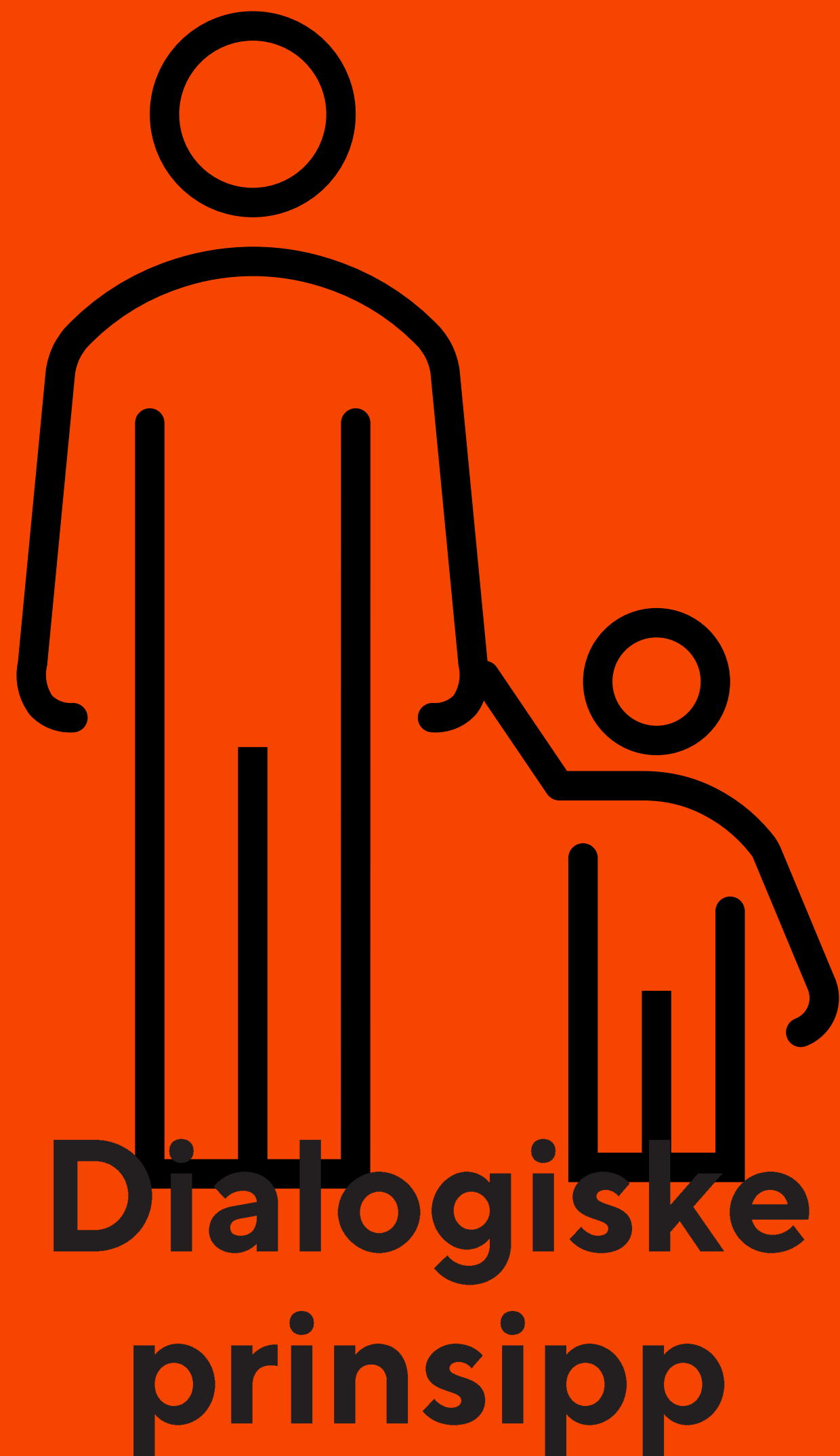
Åpne fokuserte spørsmål⁽²⁾
Hva - hvor - hvordan - hvem

(1) Berg et al., 2019, s. 51

(2) Gamst, 2017, s. 159

Eksempel 1

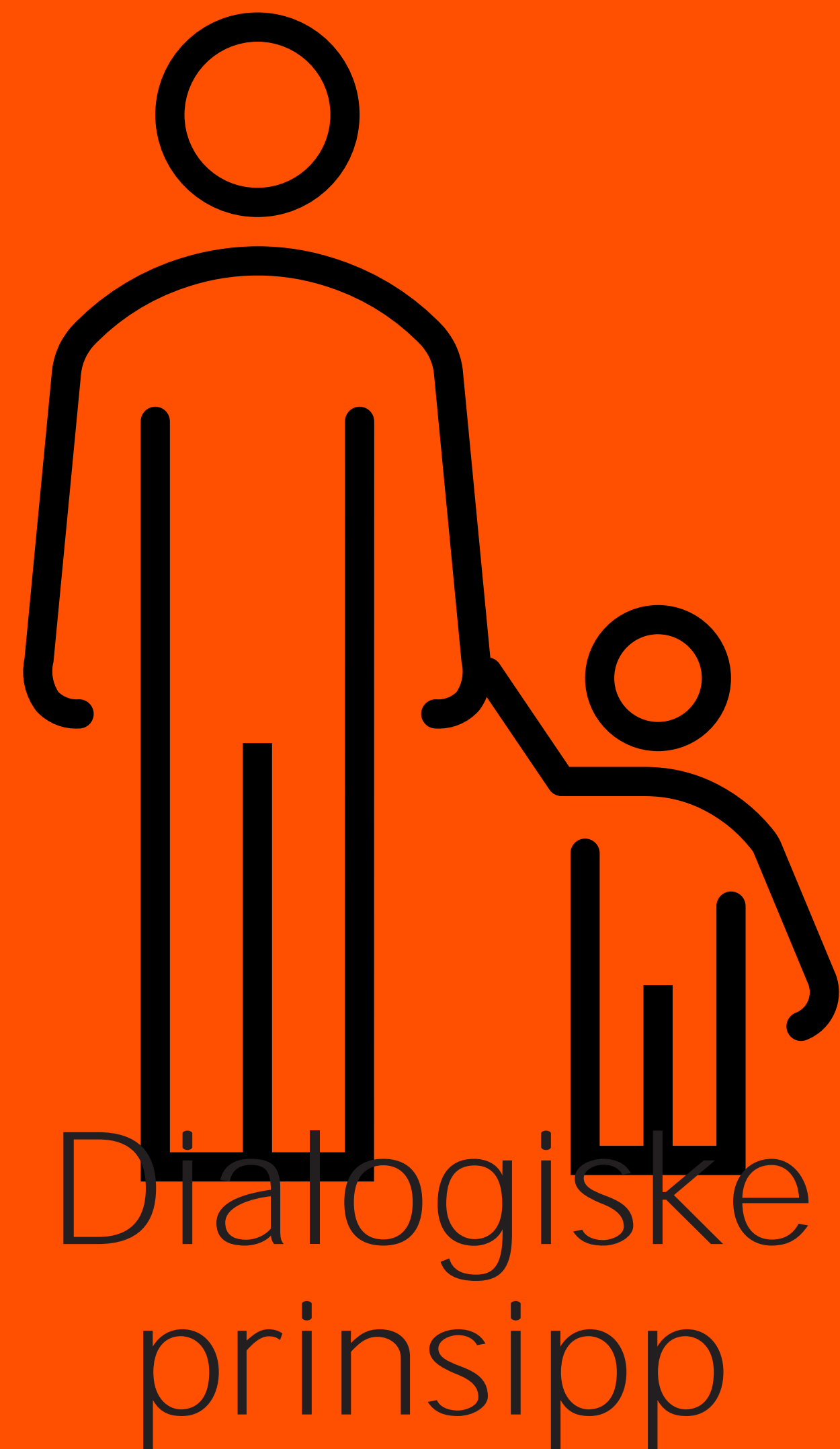
A: Jeg ser du har et blåmerke der på armen. Hva har skjedd?

B: Øhm... *Pappa kløp meg kjempehardt i armen.*

A: Fortell mer om det.

A: Hva skjedde da han kløp deg i armen?

Aktiv lytting⁽¹⁾

Genuin interesse, respekt
og nysgjerrighet⁽²⁾

Pauser og stillhet

Bekreftelser (mhm)

Gjentakelse

Oppsummering

(1) Gamst, 2017, s. 164-168

(2) Anderson, 2003, s. 200

Formuleringer som
hemmer

Ledende spørsmål⁽¹⁾
Mamma er nok glad i deg!?

Det var vel fint å være på
besøk hos bestemor og
bestefar i helgen?

Press og belønning⁽²⁾
Hvis du er flink til å fortelle,
skal du få en is.

(1) Gamst, 2017, s. 162; Magnussen, 2017, s. 242-243

(2) Gamst, 2017, s. 169; Magnussen, 2017, s. 249

Formuleringer som hemmer

Bagatellisering⁽¹⁾
Det var nok ikke så ille...

Moralisering⁽¹⁾
Så stygt får du ikke lov å
snakke om foreldrene dine!

Gjentakende spørsmål⁽²⁾

(1) Gamst, 2017, s. 168-169

(2) Gamst, 2017, s. 174; Magnussen, 2017, s. 249

Formuleringer som
hemmer

Lukkede spørsmål⁽¹⁾
Ja-nei-spørsmål
Vil du fortelle hva som
skjedde?

Årsaksorienterte spørsmål⁽¹⁾
Hvorfor sa stefar at du var ei
feit megge?

(1) Gamst, 2017, s. 160

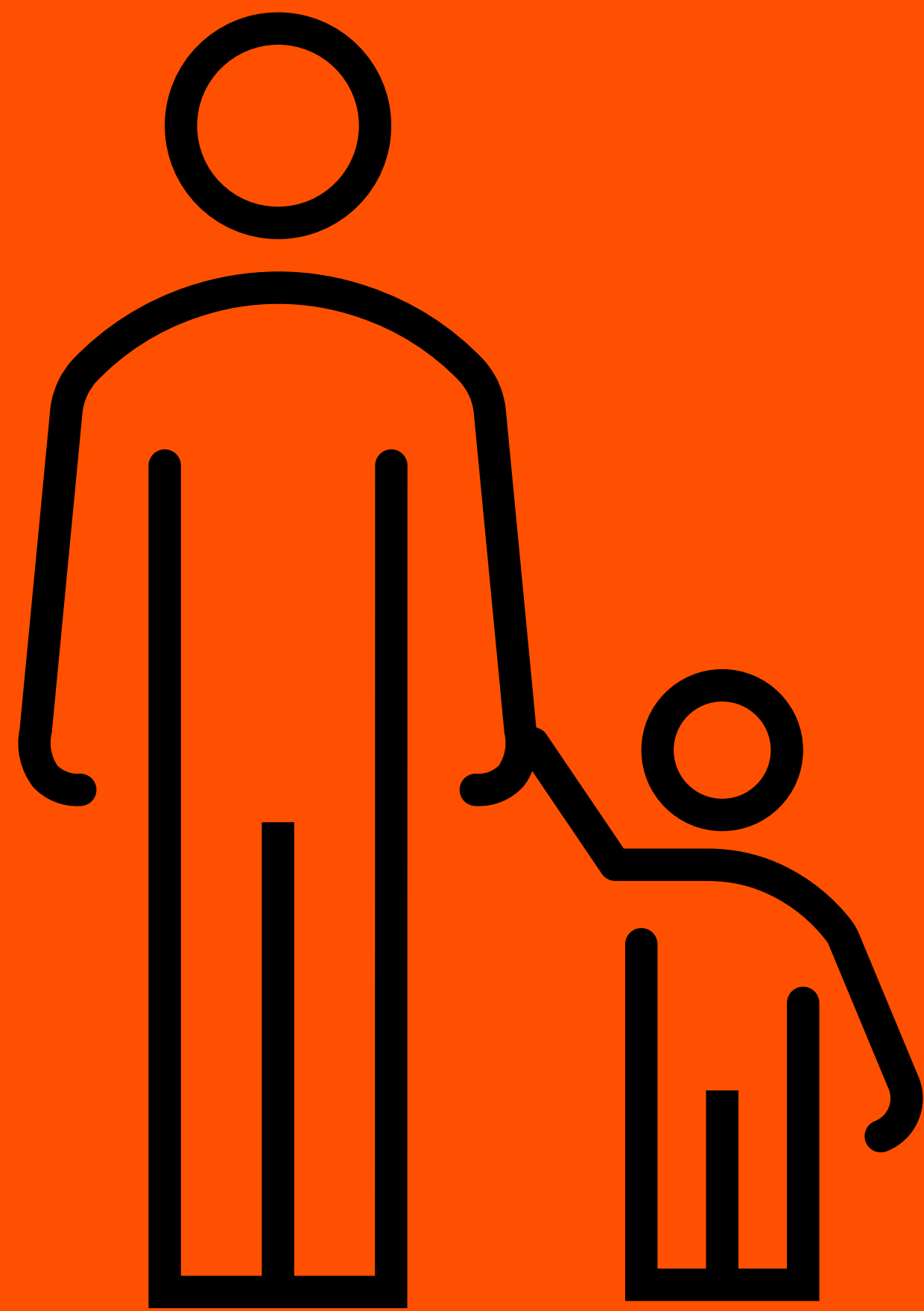
Formuleringer som
hemmer

Å konkludere for tidlig
Sånt er ikke lov at voksne
gjør med barn!

Projisering
Det må være vanskelig for deg
å snakke om dette!

Andre forhold å

Dokumentasjon/logg⁽¹⁾

Ikke fortell videre uten å
informere barnet⁽²⁾

Unngå å love at du ikke skal
fortelle videre.

(1) Nordhaug, 2018, s. 72

(2) Sanner, 2020, s. 144-148

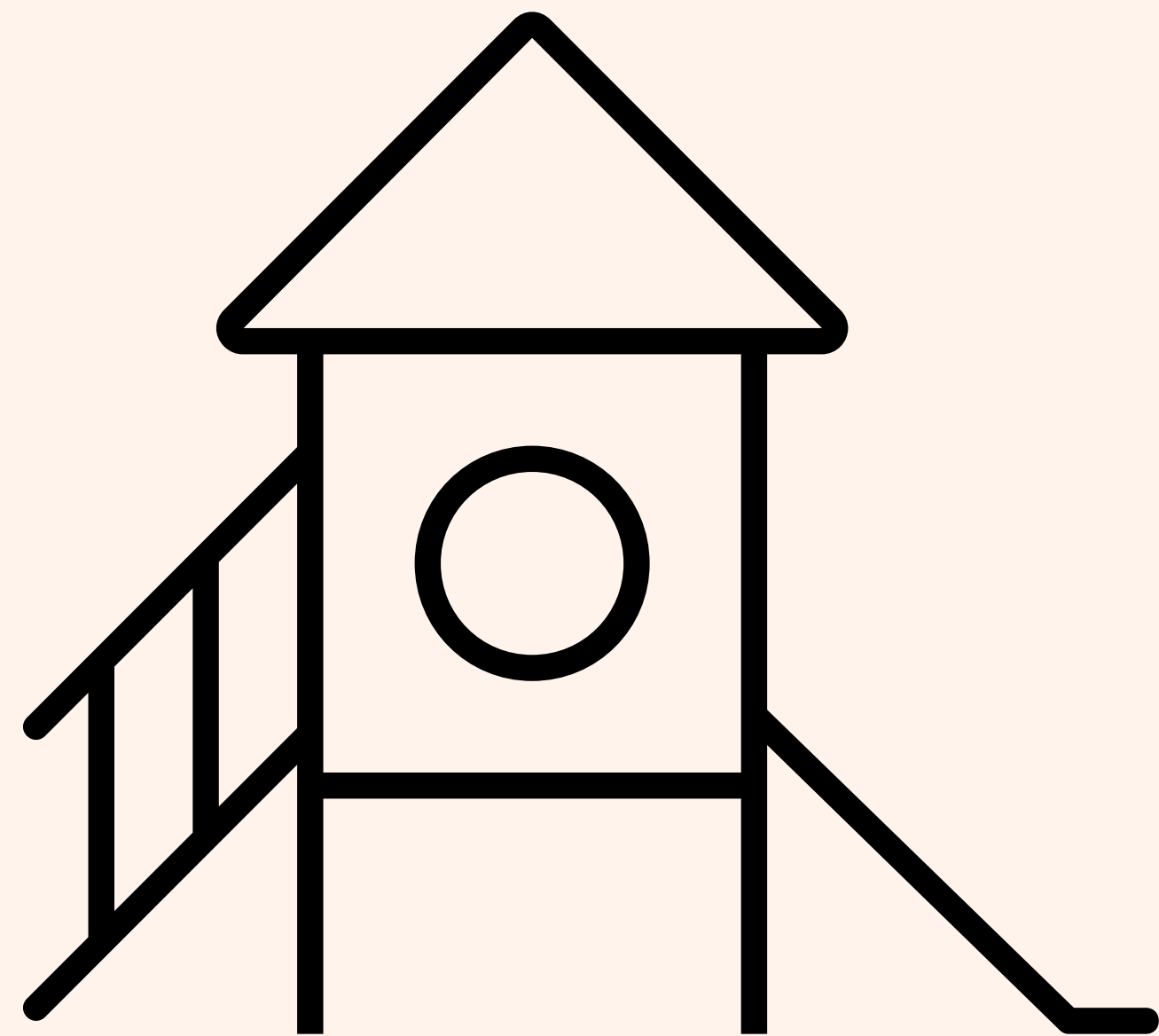

Hva hvis barnet svarer
«vet ikke», «husker ikke», «vil ikke si noe»?

Hjælpe midler og praktiske forhold

Hjelpemidler og praktiske forhold

Samtale i ro vs. gjennom aktivitet

Eksempel rydding:

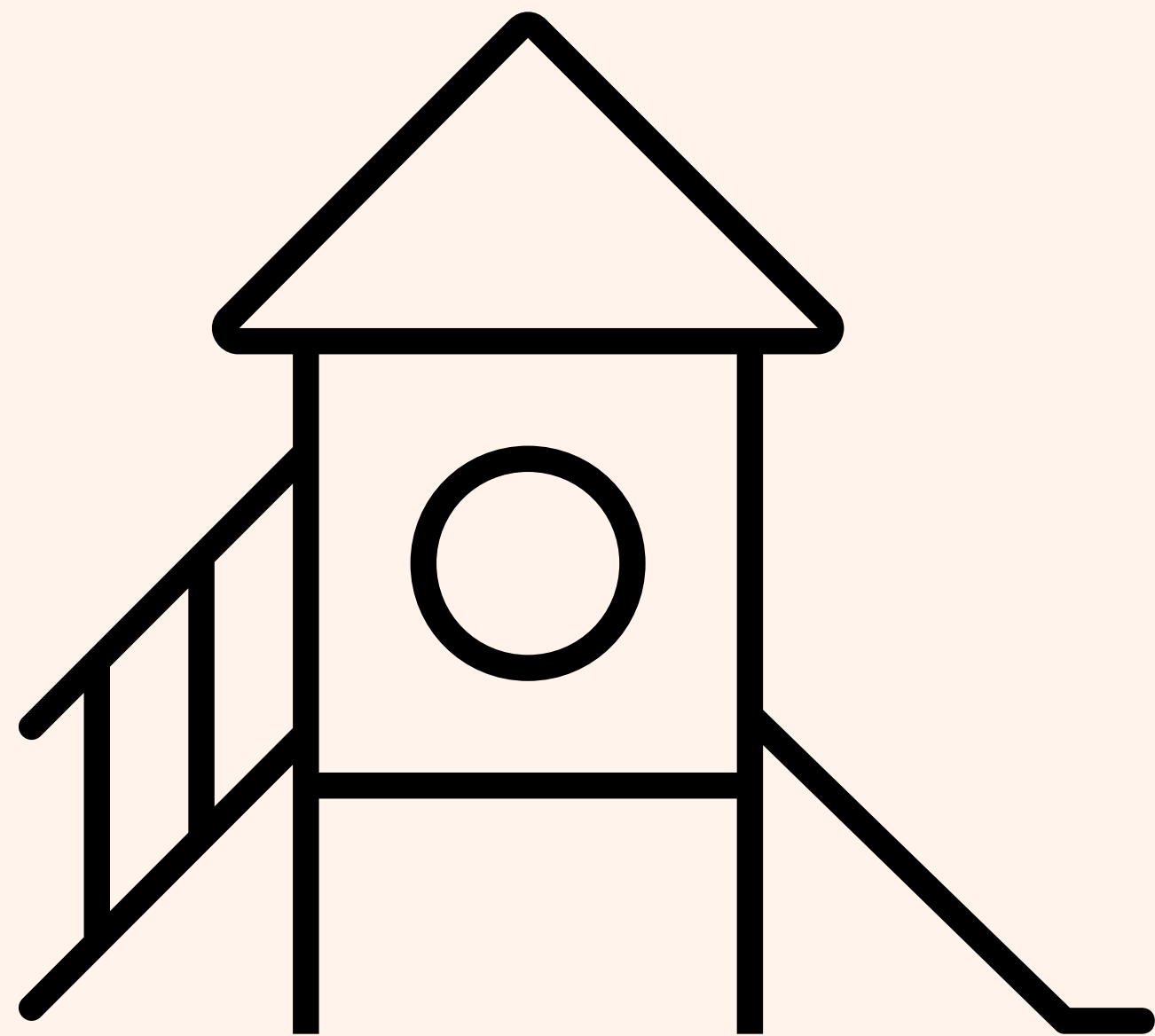
A: Johan, i dag er det du som har ryddevakt, kom og hjelp meg med å rydde inn alle lekene.

Når ryddingen er i gang, inviterer du til en dialog ved eksempelvis å si:

A: Du fortalte tidligere i dag at pappa ikke bryr seg om deg. Fortell mer om det / Hvordan da?

Hjelpemidler og
praktiske forhold

Notatblokk til deg selv

Barnet kan ha
noe i hendene

Tegnesaker til barnet

Den strukturerte samtalens ulike faser

Forberedelse

Kontakt-
etablering

Introduksjon til
temaet

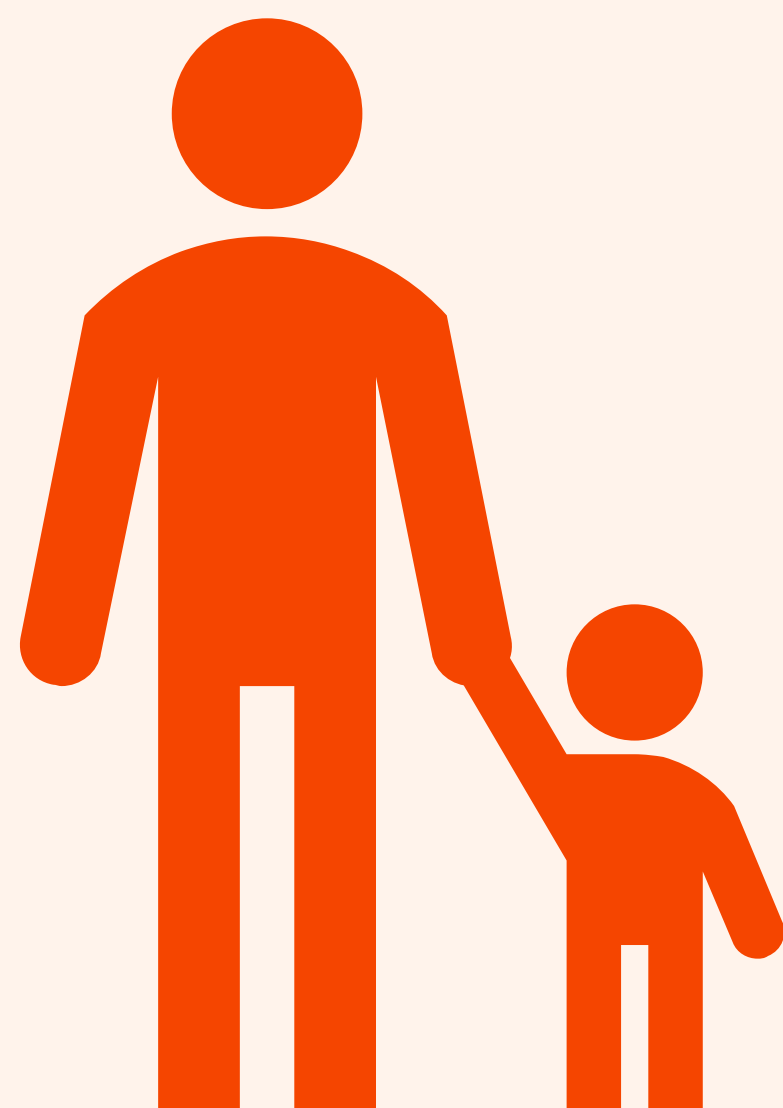
Fri tale

Sonderende
fase

Oppsummering
Avslutning

Hvorfor forteller ikke barn om sine
erfaringer?

Hvorfor forteller ikke barn om sine
volds- og overgrepserfaringer?

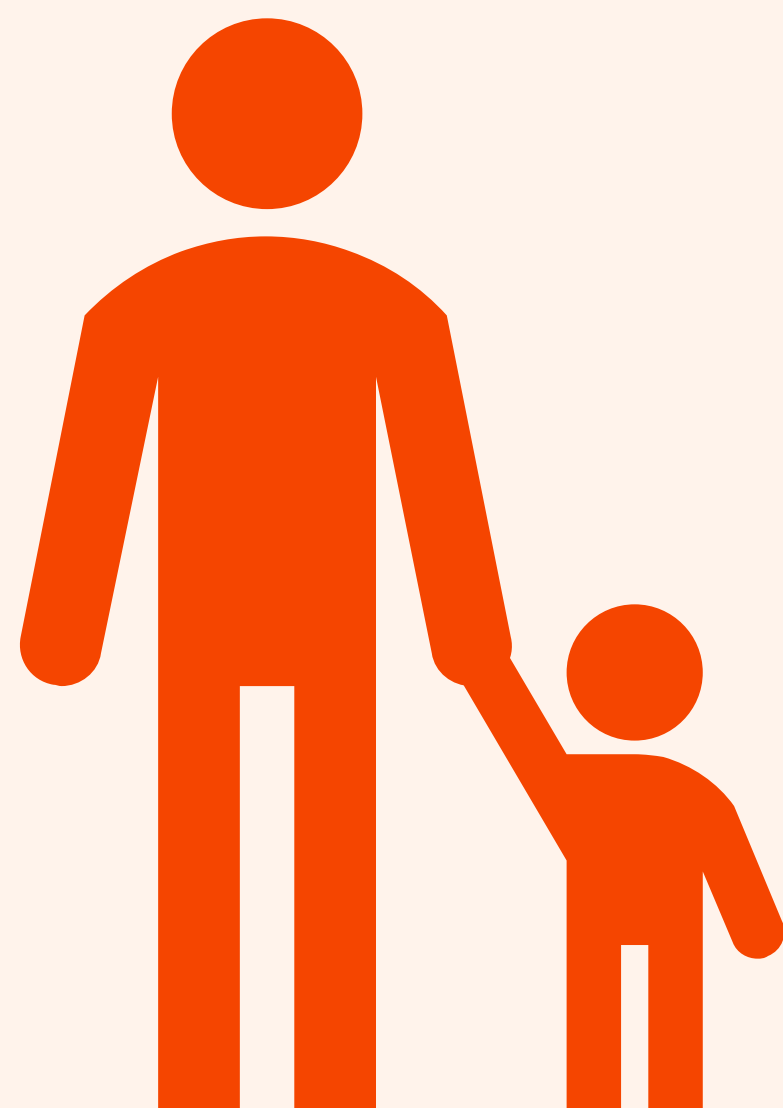
Manglende begrepsapparat og
forståelse

Dissosiering og fortrenkning

Truet til taushet

Frykt for konsekvenser

Hvorfor forteller ikke barn om sine volds- og overgrepserfaringer?

Skyld- og skamfølelse

Lojalitet til voldsutøver

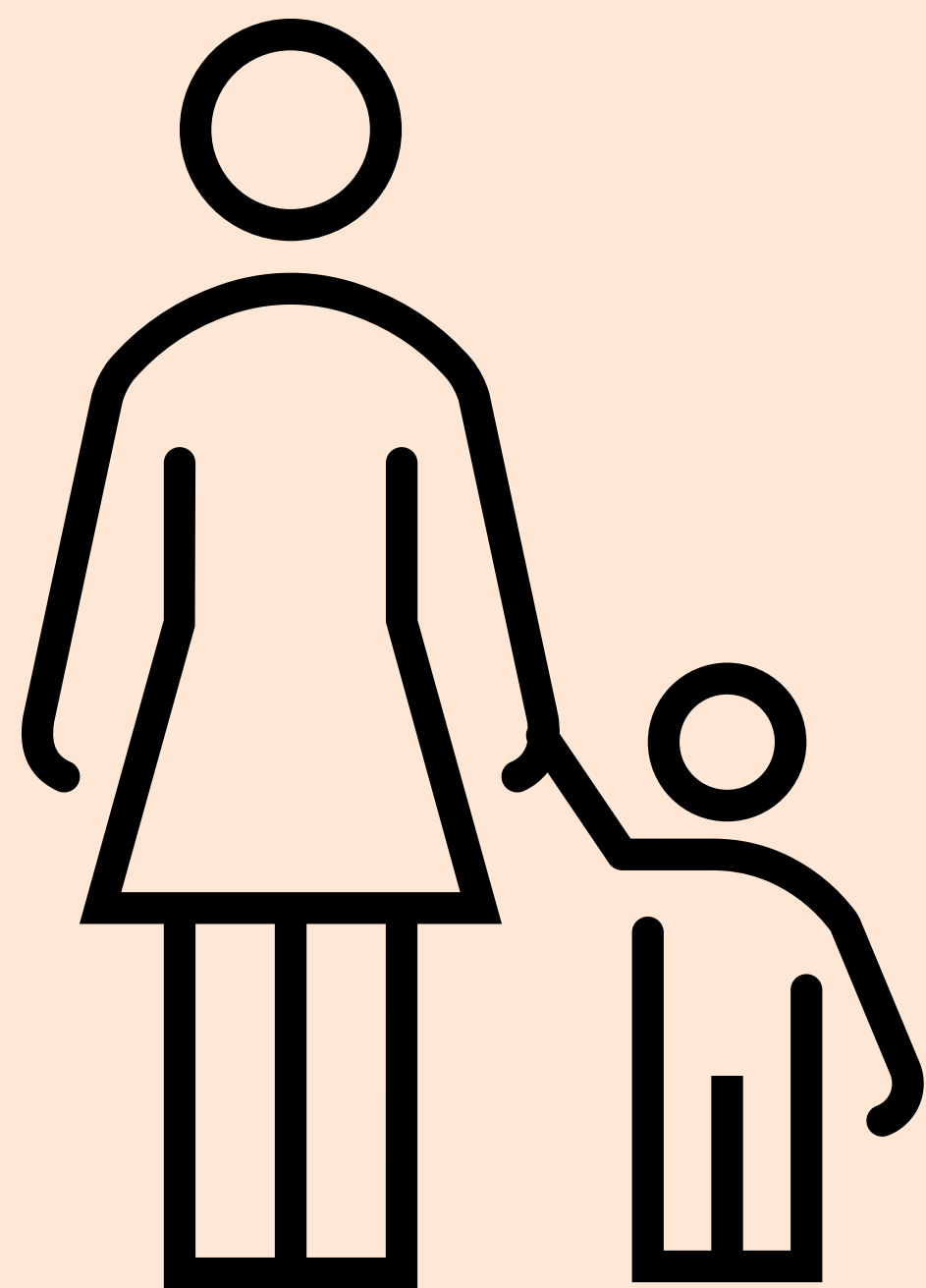
Tidligere negative erfaringer med å fortelle

Kulturelt tabu

Barrierer

Hva holder oss tilbake fra å spørre?

Hva holder voksne tilbake fra å spørre?

Faglige barrierer

- Mangel på erfaring/kompetanse?⁽¹⁾
- Barnet ansees ikke som kompetent⁽²⁾
- Redsel for å skape eller plante falske minner⁽³⁾ eller ødelegge en sak
- Redsel for å gjøre vondt verre⁽⁴⁾
- Usikkerhet på hva som skjer videre i prosessen⁽⁵⁾

(1) Nordanger & Braarud, 2017, s. 112

(2) NOU 2017: 12, s. 11

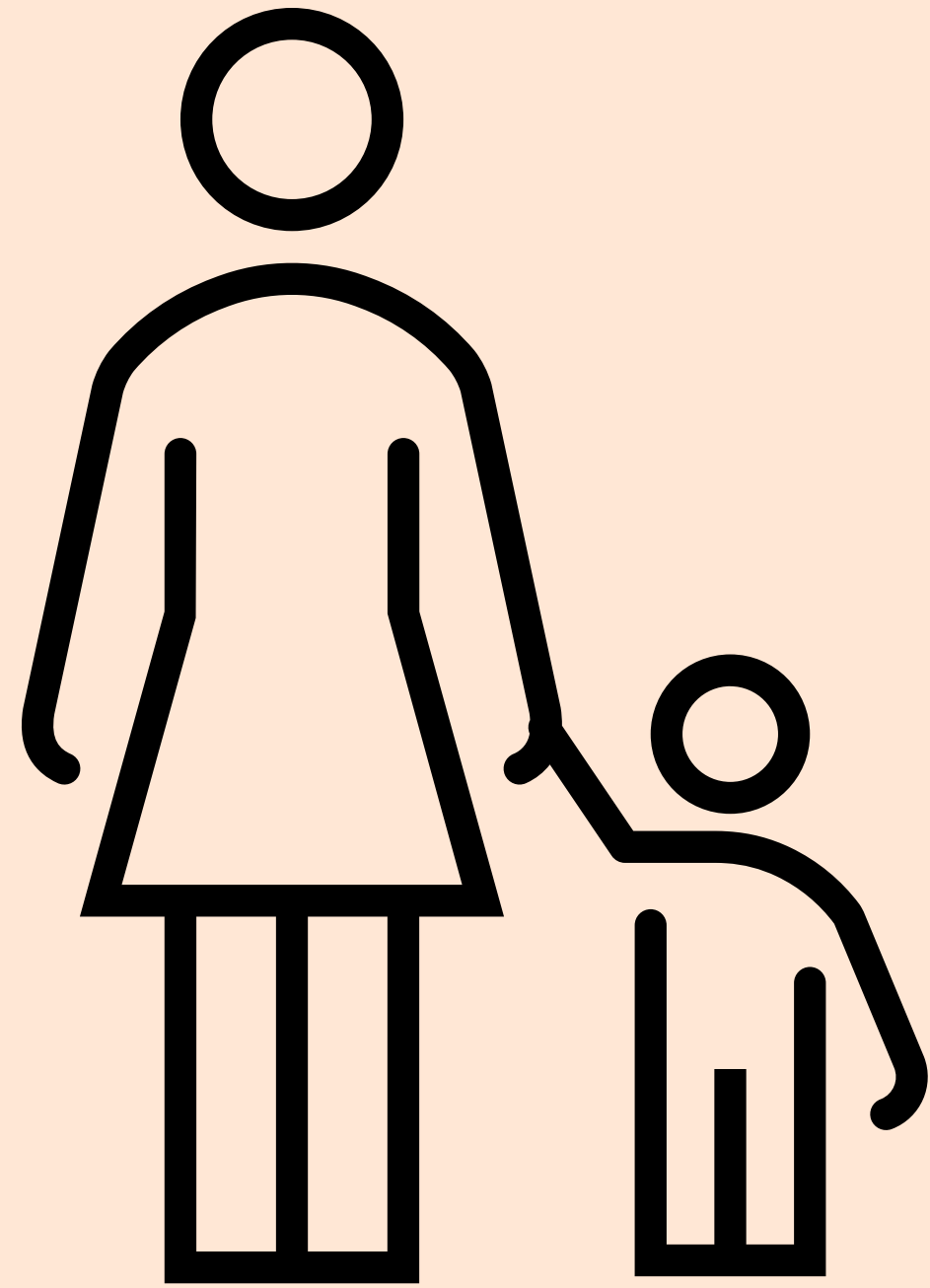
(3) Read et al., 2007, s. 104

(4) Dos Santos et al., 2016, s. 538; Gamst, 2017, s. 28

(5) NOU 2017: 12, s. 11

Hva holder voksne tilbake
fra å spørre?

Praktiske barrierer

- Arbeids- og tidspress⁽¹⁾
- Merarbeid⁽²⁾

Personlige barrierer

- Eget ubehag⁽³⁾
- Redsel for å gjøre feil
(ødelegge en familie)⁽⁴⁾
- Egen barndom?

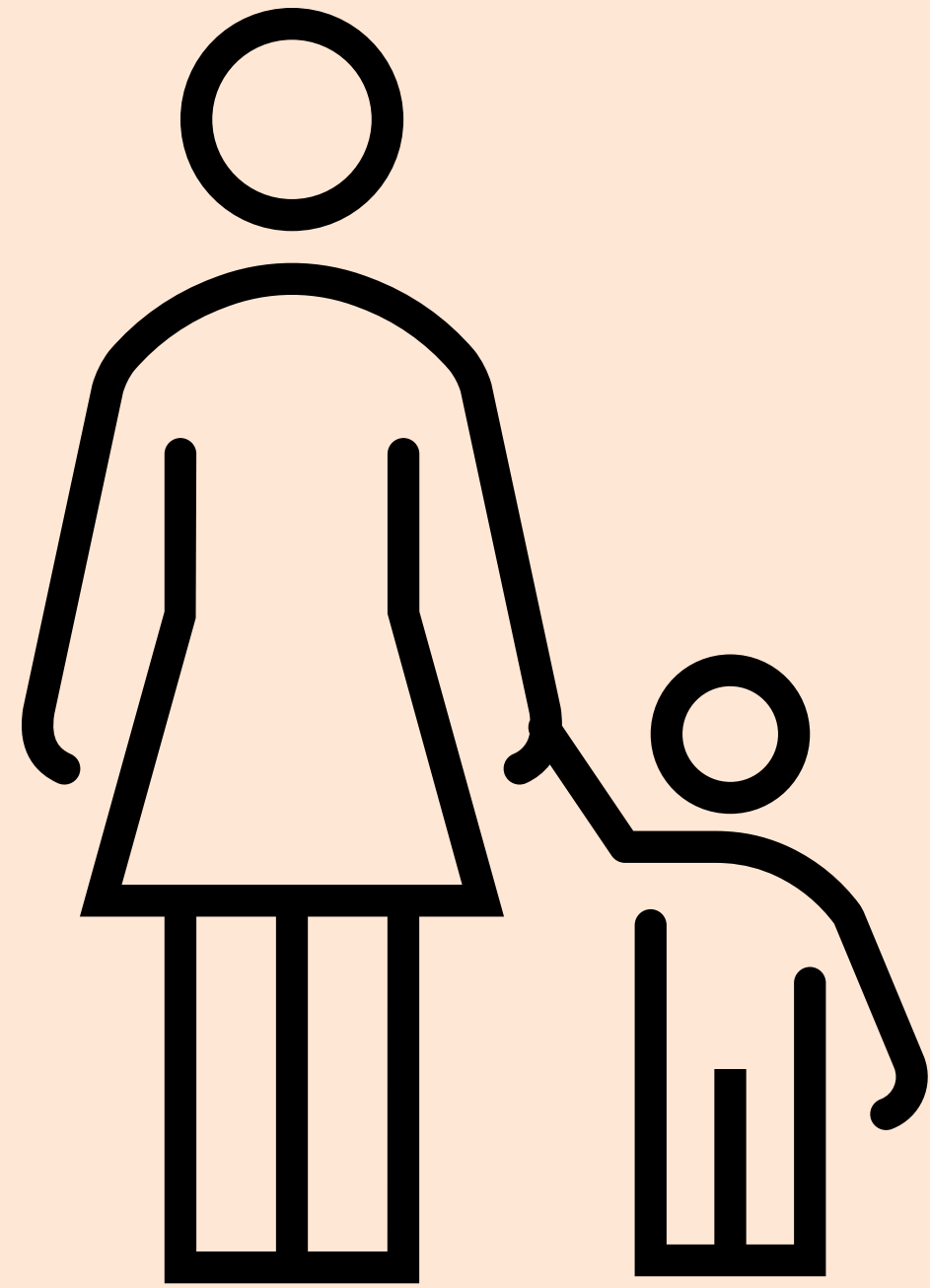
(1) NOU 2017: 12, s. 11

(2) Gamst, 2017, s. 28

(3) Ibid

(4) Nordhaug, 2018, s. 87

Hva holder voksne tilbake fra å spørre?

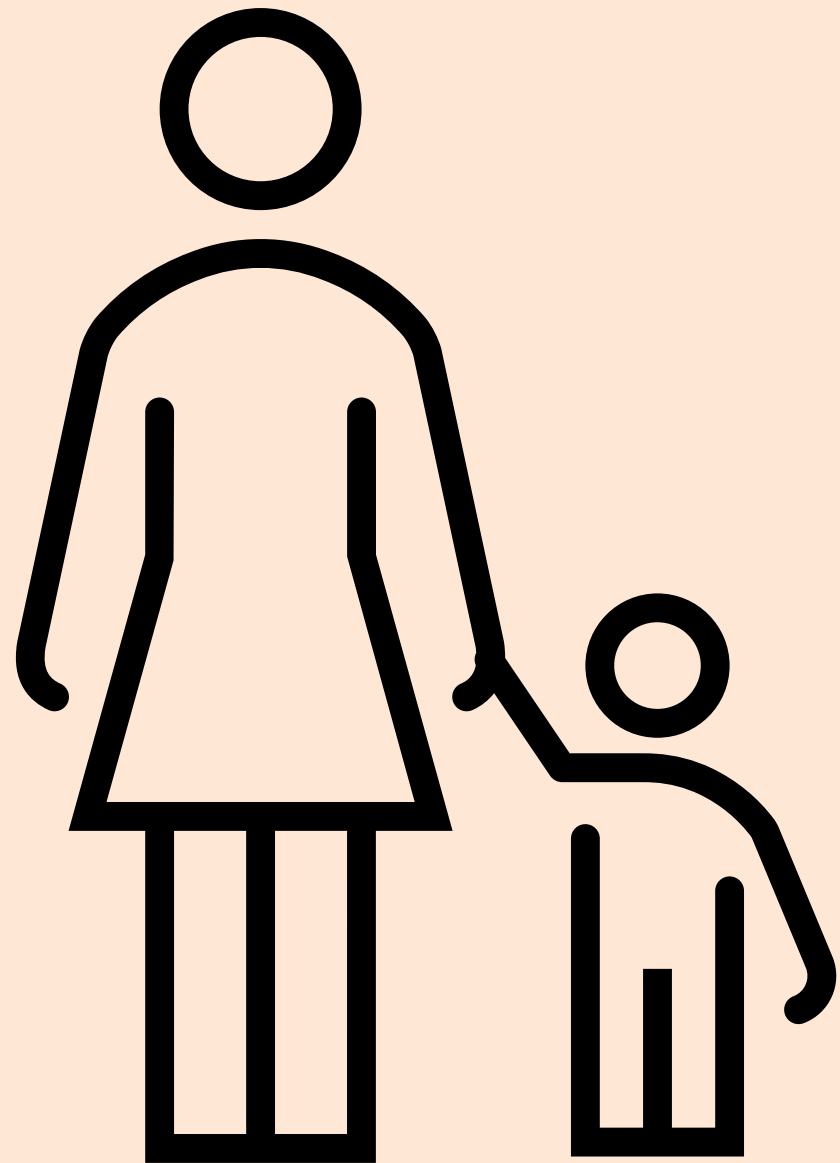
Relasjonelle barrierer

- Ønsketenkning. Tilskriver foreldre mer evner/kapasitet enn reelt⁽¹⁾
- Lojalitet med foreldre⁽²⁾
- Frykt for kollegaer⁽³⁾
- Mistillit til bvt?

(1) Killén, 2017, s. 117
(2) Gamst, 2017, s. 27
(3) Gamst, 2017, s. 38

Barrierer oppsummert

- ✓ Bevisstgjøring
- ✓ Reelle vs. vikarierende barrierer
- ✓ Håndtere - akseptere

Takk for meg 😊

